

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 340/2024-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Ondrejom Brlášom, advokátom, Štefánikova trieda 76/52, Nitra, proti postupu Mestského súdu Bratislava I v konaní sp. zn. B3-2T/71/2022 takto

rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Bratislava I v konaní sp. zn. B3-2T/71/2022 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava I **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. B3-2T/71/2022 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **800 eur**, ktoré je Mestský súd Bratislava I **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. mája 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) označeným postupom mestského súdu. Navrhuje, aby jej ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie 2 000 eur a náhradu trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 340/2024-15 z 27. júna 2024 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že opatrením Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 8Tp/24/2022 z 15. júna 2022 bola sťažovateľka ako advokátka ustanovená v napadnutom konaní z dôvodu povinnej obhajoby za obhajkyňu obvinenému.

4. Po ukončení povinnej obhajoby doručila 13. februára 2023 okresnému súdu návrh na vyúčtovanie nákladov povinnej obhajoby v sume 11 578,63 eur.

5. V zákonom stanovenej lehote (30 dní v zmysle § 553 ods. 3 Trestného poriadku) okresný súd nerozhodol o danom návrhu, a preto podaniami z 31. marca 2023 a 4. mája 2023 sťažovateľka urgovala okresný súd, aby urýchlene rozhodol o jej návrhu. Následne 10. januára 2024 podala aj sťažnosť na nečinnosť predsedovi mestského súdu, na ktorý s účinnosťou od 1. júna 2023 prešiel výkon súdnictva v právnej veci sťažovateľky.

6. Uznesením z 22. februára 2024 rozhodol mestský súd o návrhu sťažovateľky a priznal jej odmenu za poskytovanie právnej pomoci obvinenému v sume 8 045,76 eur. Proti uzneseniu podala sťažovateľka 28. februára 2024 sťažnosť. Napriek jej ďalším trom urgenciám a sťažnosti na nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku nebolo do času podania ústavnej sťažnosti rozhodnuté o jej sťažnosti proti uzneseniu o trovách.

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta zbytočné prietahy v napadnutom konaní, ktoré ani po roku a troch mesiacoch nie je právoplatne skončené. Vo vzťahu k právnej a faktickej zložitosti sťažovateľka uviedla, že rozhodovanie o trovách povinnej obhajoby je bežnou súčasťou rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. V súvislosti so svojím správaním poukázala na svoj aktívny prístup. Podľa jej názoru nebolo o jej návrhu rozhodnuté v zákonom stanovenej lehote a doba trvania napadnutého konania nie je zlučiteľná s označenými právami, ktorých vyslovenia porušenia sa domáha.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

8. V podaní doručenom ústavnému súdu 1. augusta 2024 podpredseda mestského súdu poukázal na zaťaženosť súdu a nedostatočne personálne obsadenie vyšších súdnych úradníkov. Je toho názoru, že vzhľadom na zaťaženosť súdnych oddelení aj inými trestnými vecami poznačenými implementáciou tzv. novej súdnej mapy a dlhotrvajúcimi a niekoľkoročnými prietahmi spôsobenými notoricky známou personálnou a materiálnou poddimenzovanosťou prvostupňových súdov nie je možné, aby sudcovia a administratívni zamestnanci popri všetkých trestných veciach konali bez prietahov. Poukázal na to, že sťažovateľka podala sťažnosť 28. februára 2024, pričom s prihliadnutím na povahu, resp. dôležitosť veci pre trestné konanie, ide o menej závažnú vec, ktorej nemožno stanoviť prioritu a ktorá podľa jeho názoru znesie určitý až niekoľkomesačný odklad. Tiež uviedol, že posudzovaná trestná vec bola 10. júla 2024 pridelená novému zákonnému sudcovi.

9. V okolnostiach danej veci ústavný súd z dôvodu hospodárnosti konania vyjadrenie mestského súdu nezaslal na repliku sťažovateľke. Skutkový stav veci v súvislosti s posúdením porušenia

sťažovateľkou označených práv, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti a vyjadrenia mestského súdu, nie je sporný.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 302/2020, II. ÚS 123/2022) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019). Súčasťou účelu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v trestnom konaní pred súdom je aj bez zbytočných prietahov rozhodnúť o ďalších súvisiacich otázkach, t. j. aj o odmene obhajcu za poskytnuté právne služby (I. ÚS 279/2019, IV. ÚS 126/2019, II. ÚS 38/2021).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada ústavný súd aj na predmet sporu (povahu prerokovanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

13. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom rozhodovania mestského súdu v napadnutom trestnom konaní nebolo rozhodovanie o merite veci, teda o opodstatnenosti trestného obvinenia, ale „iba“ rozhodovanie o trovách konania, resp. o jednotlivom/čiastkovom nároku sťažovateľky na priznanie odmeny a náhrady podľa tarify. Keďže v prevažnej miere ide o rutinné mechanické posúdenie opodstatnenosti jednotlivých uplatnených úkonov právnej služby, zdĺhavý priebeh rozhodovania o nároku sťažovateľky nemožno ospravedlniť faktickou či právnou zložitost'ou veci (III. ÚS 132/2023).

14. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným prietahom.

15. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, bol postup mestského súdu v napadnutom konaní. Z obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj ostatných podkladov pre rozhodnutie vyplýva, že sťažovateľka podala návrh o odmenu a náhradu hotových výdavkov súdom ustanoveného obhajcu 13. februára 2023, pričom mestský súd o tomto návrhu rozhodol uznesením až 22. februára 2024 po urgenciách

a sťažnosti sťažovateľky podaných predsedovi súdu pre prietahy v konaní. Z uvedeného je nepochybné, že mestský súd nerozhodol v lehote 30 dní od podania návrhu podľa § 553 ods. 3 Trestného poriadku, ktorú zákonodarca stanovil ako primeranú „dĺžku čakania“ na rozhodnutie o trovách konania. Stanovenú lehotu prekročil mestský súd niekoľkonásobne. Navyše, predmetné uznesenie nie je právoplatné, keďže sťažovateľka podala proti nemu sťažnosť. Prekročenie zákonnej lehoty na rozhodnutie o trovách povinnej obhajoby v takom rozsahu nemôže byť ústavne akceptovateľné.

16. Vo vzťahu k tvrdeniu mestského súdu upriamujúceho pozornosť na nedostatočné personálne obsadenie súdu, ústavný súd permanentne judikuje, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ak oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02, III. ÚS 548/2023).

17. Vychádzajúc z uvedených zistení, dospel ústavný súd k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, ktoré boli spôsobené nečinnosťou mestského súdu. Preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

18. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke prikázal mestskému súdu, aby v napadnutom konaní, v ktorom nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky právoplatne rozhodnuté, konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

19. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal.

20. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia 2 000 eur s poukazom na dĺžku rozhodovania a stav právnej neistoty, predmet konania a mieru inflácie.

21. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie prípadná náhrada škody (III. ÚS 75/01, IV. ÚS 15/03).

22. Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadostučinenia. Pri určení jeho výšky ústavný súd zohľadnil konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä jej dĺžku, predmet konania a jeho význam pre sťažovateľku, ktorý nie je kľúčový, keďže sa rozhodovalo o trovách povinnej obhajoby, a preto nešlo o situáciu takej právnej neistoty, ktorá by pre ňu mala existenčný význam (III. ÚS 240/2021, III. ÚS 132/2023, III. ÚS 617/2023). Vzhľadom na uvedené ústavný súd považoval priznanie 800 eur pre sťažovateľku za primerané finančné zadostučinenie (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadostučinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, jej návrhu nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

23. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Z citovaného ustanovenia teda nevyplýva obligatórna povinnosť priznania trov konania sťažovateľovi, ak bolo ústavným súdom vyslovené porušenie jeho práv postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci.

24. V tejto veci nie je odôvodnené, aby sťažovateľke bola priznaná náhrada trov konania (bod 4 výroku tohto nálezu). Rozhodnutie sťažovateľky ako advokátky dať sa zastúpiť iným svojím kolegom (takéto právo jej nemožno uprieť) v konaní pred ústavným súdom, v ktorom namieta porušenie v bode 1 uvedených práv, nemožno považovať za hospodárne a účelné z pohľadu nákladov konania. To platí o to viac, že ide o konanie, v ktorom nemožno počítať s procesným rizikom spojeným s povinnosťou náhrady trov konania protistrany. Od sťažovateľky ako právne kvalifikovanej osoby (advokátka) je dôvodné očakávať schopnosť spísať ústavnú sťažnosť, ak v konaní pred všeobecným súdom, v ktorom vystupuje ako účastník konania, došlo k zbytočným priesťahom (obdobne III. ÚS 617/2023, III. ÚS 240/2024).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu